

Комунальний заклад вищої освіти
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
21050 м.Вінниця, вул.Грушевського, 13, тел./факс 55-65-60,
E-mail: bil@mail.vinnica.ua

Відділ роботи з обдарованими дітьми

тел. 55-65-72

Щерблюк А.Л.,
завідувач відділу роботи
з обдарованими дітьми

Методичні рекомендації щодо організації роботи з обдарованими та здібними дітьми

Обдаровані діти — майбутній цвіт української нації, її інтелектуальна еліта, гордість і честь України, її світовий авторитет.

Талант і творча обдарованість особистості стають сьогодні запорукою інтенсивного економічного розвитку країни і сприятливим фактором національного престижу. Недарма видатні діячі нашої держави надавали виняткового значення формуванню розумового потенціалу українського громадянства, вважаючи, що тільки еліта може просувати суспільство й державу до висот досконалості. Для розвитку своїх талантів обдаровані діти повинні вільно розпоряджатися часом і простором, навчатися і відчувати індивідуальну турботу і увагу з боку свого вчителя. Широкі тимчасові рамки сприяють розвитку проблемно-пошукового аспекту. Тут важливо не те, що вивчати, а те, як вивчати. Якщо обдарованій дитині надана можливість не поспішати з виконанням завдання і не перескакувати з одного на інше, то вона найкращим чином навчиться застосовувати свої відкриття на практиці. Необмежені можливості аналізувати висловлені ідеї та пропозиції, глибоко вникати в суть проблем сприяють прояву природної допитливості і допитливості, розвитку аналітичного та критичного мислення.

Мета цих рекомендацій:

Працюючи над проблемою **«Формування національно-свідомої, компетентної, соціально-інтегрованої в сучасному суспільстві особистості в умовах спеціалізованої школи на етапі переходу до нових освітніх стандартів.»**, ми ставимо за мету:

- ✚ виявити і допомогти учневі розвинути інтелектуальні та творчі здібності, природні задатки.

Для цього в систему роботи з обдарованими дітьми входять предметні тижні. Вони допомагають учням розкрити свій потенціал, а вчителю виявити учнів з певними обдаруваннями.

Таким чином виявляємо сфери обдарованості учнів. Завдання школи полягають у створенні учням оптимальних умов для самовираження їх як особистостей, для розвитку здібностей у мінливих умовах довкілля. Вчителі намагаються сформулювати потребу особистості в самоосвіті, самовихованні, старанність, творче ставлення до діяльності, критичність мислення, гуманне ставлення до людей і природи. Головна мета полягає в тому, щоб створити систему навчання, яка б задовольняла освітні потреби кожного учня відповідно до його здібностей, інтересів і можливостей.

Сфери обдарованості дітей

✚ *Інтелектуальна сфера*

Обдарована дитина вирізняється гарною пам'яттю, мисленням, допитливістю, добре розв'язує різні задачі, зв'язно викладає свої думки, може мати здібності до практичного застосування знань.

✚ *Сфера академічних досягнень*

Це успіхи дитини з читання, математики, природознавства та інших навчальних предметів.

✚ *Творчість (креативність)*

Дитина дуже допитлива, виявляє незалежність і оригінальність мислення, висловлює оригінальні ідеї.

✚ *Спілкування*

Добре пристосовується до нових ситуацій, легко спілкується з дорослими та дітьми, виявляє лідерство в іграх і заняттях з дітьми. Ініціативна, бере на себе відповідальність за свої дії.

✚ *Сфера художньої діяльності*

Дитина виявляє великий інтерес до візуальної інформації, захоплюється художніми заняттями, її роботи вирізняються оригінальністю. Виявляє інтерес до музики, легко відтворює мелодію, із задоволенням співає, намагається створювати музику.

✚ *Рухова сфера*

Тонка і точна моторика, чітка зорово-моторна координація, широкий діапазон рухів, добре володіє тілом, високий рівень розвитку основних рухових навичок.

Пам'ятка вчителю для роботи з обдарованими дітьми

Пам'ятка вчителю для роботи з обдарованими дітьми

- ❖ *Постійно працюйте над вихованням почуттів дітей, особливо вразливих і чуттєвих до всього, що стосується їхнього «я».*
- ❖ *Допомагайте обдарованим дітям виробити адекватну я-концепцію і самооцінку, розвивати емпатію.*
- ❖ *Забезпечуйте сприятливу емоційну атмосферу, адже дитина набуває емоційного досвіду в процесі взаємодії з людьми.*
- ❖ *Дотримуйтеся порядку й дисципліни, обдаровані діти, як і всі інші, повинні знати межу допустимої поведінки.*
- ❖ *Скеровуйте енергію і творчість обдарованих дітей у потрібне русло, щоб їх праця приносила користь.*
- ❖ *У роботі з обдарованими дітьми використовуйте дослідницький метод, це активізує їхню роботу.*
- ❖ *Розвивайте здібності дітей, широко використовуйте метод самостійного набуття знань.*
- ❖ *Привчайте обдарованих дітей працювати спільно, це допоможе їм легше адаптуватися до соціальних умов.*
- ❖ *Заохочуйте дітей, це стимулює їх.*
- ❖ *Тісно співпрацюйте з батьками обдарованих дітей, щоб розвинути здібності кожної дитини.*

Поради вчителю

- **Учитель** не повинен вихваляти кращого учня. Не потрібно вирізняти обдаровану дитину за індивідуальні успіхи, краще заохотити спільні заняття з іншими дітьми .
- **Учителеві** не варто приділяти багато уваги навчання з елементами змагання. Обдарована дитина частіше від інших ставатиме переможцем, що може викликати неприязнь до неї інших учнів .
- **Учитель** не повинен робити з обдарованої дитини "вундеркінда". Недоречне акцентування на її винятковості породжує роздратованість, ревності друзів, однокласників. Інша крайність - зловмисне прилюдне приниження унікальних здібностей - звичайно, неприпустима.
- **Учителеві** необхідно пам'ятати, що в більшості випадків обдаровані діти погано сприймають суворо регламентовані заняття, що повторюються.

Використовуючи такий підхід, можна визначити знання та вміння, необхідні для забезпечення високого рівня професійно-педагогічної підготовки вчителя до роботи з обдарованими учнями.

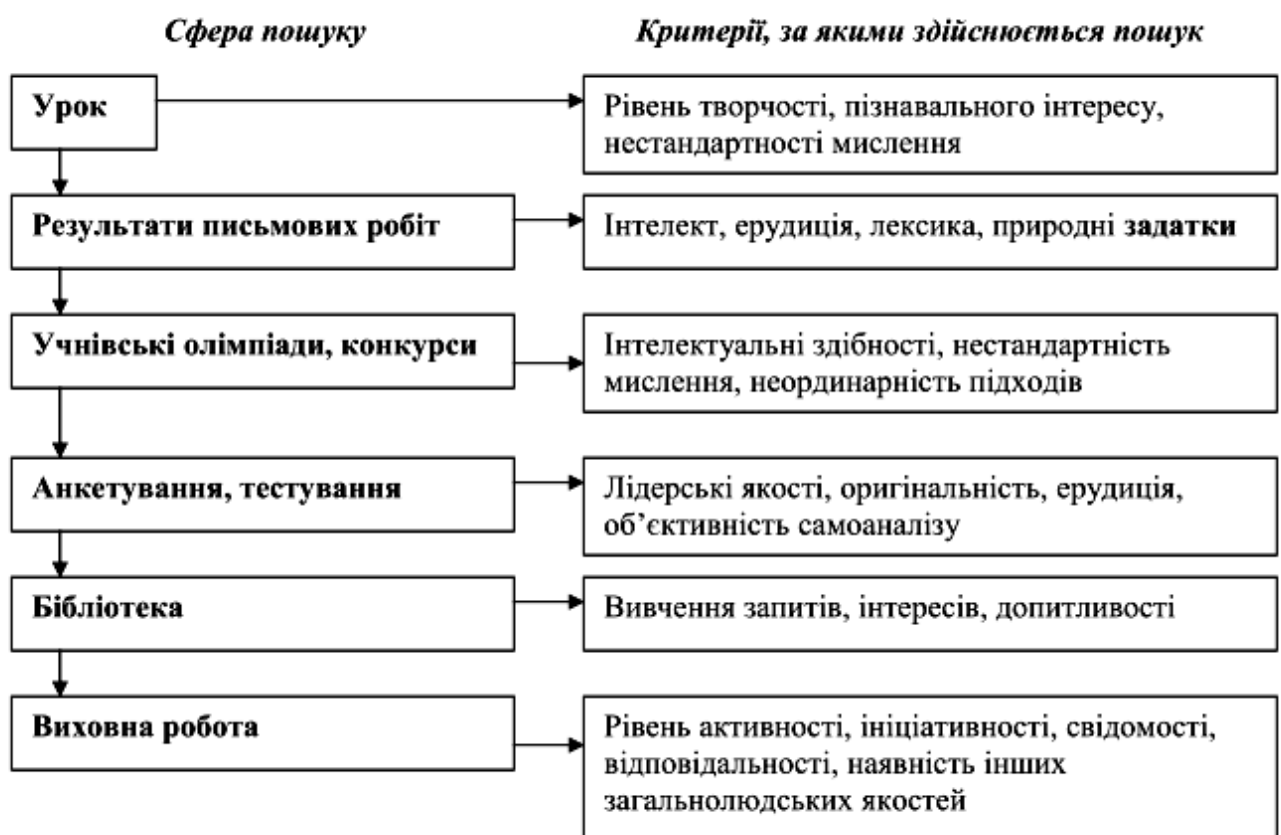

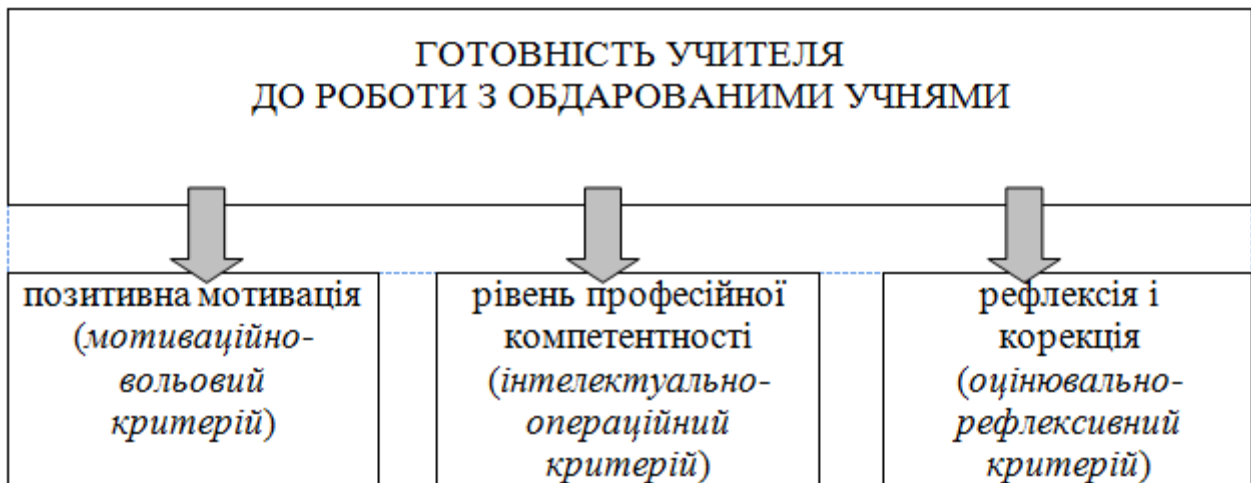
Знання та вміння, необхідні для забезпечення високого рівня професійно-педагогічної підготовки вчителя до роботи з обдарованими учнями

<i>Загальнонаукові та фахові</i>	<i>Фізіологічні та психологічні</i>	<i>Педагогічні та методичні</i>
Теорія відповідного предмету, основи суміжних предметів та вміння використовувати знання у процесі роботи з розвитку здібностей і обдарувань учнів.	Вікові особливості фізичного та психологічного розвитку школяра, психологія навчання й виховання. Поняття і види обдарованості та здібностей.	Сутність педагогічного процесу; теорія і методика навчання та виховання школярів, наукова організація праці вчителя і учня.

Кожна дитина має певні здібності від народження, тому завдання вчителя полягає у виявленні, навчанні та вихованні такої дитини. Вчитель повинен стимулювати мотивації розвитку здібностей, забезпечити кожній дитині рівні стартові можливості для реалізації інтересів; збільшення кількості дітей, які б займалися інтелектуальною та творчою діяльністю.

Система пошуку обдарованих дітей

Як розвивати творчі здібності обдарованих дітей

- ❖ Підхоплюй думки учнів і оцінюй їх зразу, підкреслюючи їх оригінальність, важливість тощо.
- ❖ Підкреслюй інтерес учнів до нового.
- ❖ Заохочуй оперування предметами, матеріалами, ідеями. Дитина практично вирішує дослідницькі завдання.
- ❖ Вчи учнів систематичній самооцінці кожної думки.
- ❖ Виробляй в учнів терпиме ставлення до нових понять, думок.
- ❖ Не вимагай запам'ятовування схем, таблиць, формул, одностороннього рішення, де є багато варіативні способи.
- ❖ Культивувай творчу атмосферу - учні повинні знати, що творчі пропозиції, думки клас зустрічає з визнанням, приймає їх, використовує.
- ❖ Вчи учнів цінувати власні та чужі думки. Важливо фіксувати їх в блокноті.
- ❖ Іноді ровесники ставляться до здібних дітей агресивно, це необхідно попередити. Найкращим засобом є пояснення здібному, що це характерно, і розвивати у нього терпимість і впевненість.
- ❖ Пропонуй цікаві факти, випадки, технічні та наукові ідеї.
- ❖ Розсіюй страх у талановитих дітей.
- ❖ Стимулюй і підтримуй ініціативу учнів, самостійність. Підкидай проекти, які можуть захоплювати.
- ❖ Створюй проблемні ситуації, що вимагають альтернативи, прогнозування, уяви.
- ❖ Створюй в школі періоди творчої активності, адже багатого геніальних рішень з'являється в такий момент.
- ❖ Допомагай оволодівати технічними засобами для записів.
- ❖ Розвивай критичне сприйняття дійсності.
- ❖ Вчи доводити починання до логічного завершення.
- ❖ Впливай особистим прикладом.
- ❖ Використовуй творчу діяльність вихованців при проведенні різних видів масових заходів, відкритих та семінарських занять, свят.
- ❖ Під час опрацювання програмового матеріалу залучай до творчої пошукової роботи з використанням випереджувальних завдань, створюй розвиваючі ситуації.

- ❖ Активно залучай до участі в районних, обласних, Всеукраїнських кон-курсах, змаганнях, виставках.
- ❖ Відзначає досягнення вихованців, підтримуй та стимулюй активність, ініціативу, пошук.

Отже, для роботи з обдарованими дітьми від учителя вимагається: загальна професійна педагогічна підготовка, предметні, психолого-педагогічні, методичні знання та вміння; високий рівень професійної компетентності в контексті системи пошуку, підтримки та розвитку особистості; наявність професійно важливих особистісних якостей (необхідного рівня інтелектуального розвитку, адекватної самооцінки, творчого особистого світогляду, доброзичливості та об'єктивності при оцінюванні діяльності учнів, почуття гумору, неупередженості, впевненості, енергійності); особлива витривалість нервово-психічної системи, емоційна стабільність; вміння розпізнавати ознаки обдарованості в інтелектуальній діяльності, творчих проявах, художній майстерності, спілкуванні, руховій сфері та заохочувати своїх учнів; уміння залучати до виявлення та розвитку обдарованості учня батьків, однолітків, створюючи з їх допомогою сприятливе середовище для розвитку здібностей та обдарувань учня; почуття великої відповідальності за результати роботи з обдарованими учнями; безперервне підвищення рівня професійно-педагогічної компетентності для поліпшення результативності роботи з обдарованими учнями, а саме:

- ❖ *інтелектуальні (пізнавальний інтерес, інформаційна ерудиція, нестандартність мислення, дивергентність, діалектичне бачення);*
- ❖ *творчі (оригінальність, ініціативність, цілеспрямованість у виборі професійних видів діяльності, неординарність підходів, інтенсивність);*
- ❖ *світоглядні (високий рівень самосвідомості й культури, активність, морально-етична рефлексія)*

Основним завданням:

- ❖ *пошук і цілеспрямований відбір обдарованих дітей;*
- ❖ *створення освітнього поля й максимально комфортних умов для інтелектуального, духовного, морального, естетичного розвитку учнів;*
- ❖ *розробка та впровадження ефективних моделей і технологій роботи з обдарованими дітьми;*
- ❖ *психологічний патронат обдарованих дітей;*
- ❖ *моніторинг індивідуальної траєкторії розвитку особистості обдарованої дитини.*

Показчик Web- сайтів

<i>Назва установи</i>	<i>Web-адреса</i>
Міністерство освіти і науки України	http://www.mon.gov.ua
Академія педагогічних наук	http://www.apsu.org.ua
Бібліотечний світ України	http://www.ukrlibworld.kiev.ua
Державна освітянська бібліотека України	http://library.znu.edu.ua
Національна бібліотека України ім.Вернадського	http://nbuv.gov.ua
Мала академія наук	http://www.man.gov.ua

